

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-85-118>

УДК 657.6:502.131.1

ТРАНСФОРМАЦІЯ НЕФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В КОНТЕКСТІ ЕВОЛЮЦІЇ ПАРАДИГМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

TRANSFORMATION OF NON-FINANCIAL REPORTING IN THE CONTEXT OF THE EVOLUTION OF THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT PARADIGM

Цятковська Олена Віталіївна

доктор економічних наук, доцент,

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8825-9778>**Волошенко Євген Вадимович**

здобувач 1-го курсу другого магістерського рівня вищої освіти,

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-7099-0432>

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Tsiatkovska Olena, Voloshenko Yevhen

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

У статті проведено комплексне дослідження генезису концепції сталого розвитку та його впливу на трансформацію нефінансової звітності підприємств. Систематизовано історичні етапи інституціоналізації парадигми сталості від доповіді Комісії Брунтланд до впровадження Директиви CSRD. Обґрунтовано парадигмальний зсув у корпоративному управлінні, що полягає у переході від добровільних ініціатив соціальної відповідальності до жорстко регламентованої стратегічної прозорості. Визначено роль європейських стандартів ESRS як інструменту мінімізації грінвошингу та забезпечення інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання. Особливу увагу приділено принципу подвійної суттєвості та значенню майбутньої верифікації звітності за стандартом ISSA 5000 для реалізації програм «зеленого» відновлення (Green Recovery) України. Доведено, що модернізація обліково-аудиторської архітектури є критичною умовою забезпечення національної економічної безпеки.

Ключові слова: сталий розвиток, нефінансова звітність, подвійна суттєвість, ESG-показники, верифікація звітності, ISSA 5000, аудит звітності, бухгалтерський облік.

The article provides a comprehensive theoretical and methodological analysis of the evolution of the sustainable development concept and its fundamental impact on the transformation of corporate non-financial reporting. The author systematizes the historical stages of the sustainability paradigm institutionalization, tracing the path from early ecological initiatives and the Brundtland Commission's report to the modern mandatory regulatory framework. The research highlights a significant paradigmatic shift in corporate governance, characterized by the transition from voluntary social responsibility models to a strictly regulated environment of strategic transparency. Central to the study is the analysis of the Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) and the implementation of the European Sustainability Reporting Standards (ESRS). It is argued that these standards serve as a precision tool for quantifying non-financial impacts, effectively mitigating the risks of greenwashing through the application of the double materiality principle. This principle allows enterprises to identify ESG factors that simultaneously influence the environment and the entity's financial stability. A significant portion of the paper is dedicated to the upcoming mandatory assurance of sustainability reports under the International Standard on Sustainability Assurance 5000 (ISSA 5000), scheduled for 2026. The author demonstrates that the transition to a "reasonable assurance" model legally equates the status of non-financial reports with traditional financial statements, enhancing the reliability of data for international investors and creditors. For Ukraine, the integration of these standards is presented not merely as a formal European integration requirement but as a strategic mechanism for accessing international capital within Green Recovery programs. The study concludes that the modernization of the accounting and auditing architecture is a vital condition for ensuring national economic security and attracting verified investment for post-war reconstruction. The findings suggest that verified ESG performance becomes a primary mediator of business reputation and long-term strategic resilience in the volatile global economic environment.

Keywords: sustainable development, non-financial reporting, double materiality, ESG performance, sustainability assurance, ISSA 5000, audit of reports, accounting.

Постановка проблеми. Трансформація глобальної економічної парадигми зумовила перехід концепції сталого розвитку з площини декларативних ініціатив у статус обов'язкового регуляторного базису. Для України в умовах євроінтеграційного поступу цей процес набуває особливої гостроти через необхідність імплементації Директиви CSRD та переходу на стандарти ESRS. Модернізація облікової системи відповідно до цих вимог є не лише технічним завданням, а стратегічним інструментом забезпечення національної економічної безпеки та доступу до міжнародних капіталів для повоєнного відновлення. Це вимагає глибокого переосмислення ролі нефінансової звітності як ключового джерела верифікованої інформації про стійкість бізнесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Фундаментальний внесок у розробку концептуальних засад сталого розвитку та його економіко-етичних детермінант зробили G. N. Brundtland [4], G. V. Asheim [2; 3] та T. Mitra [9]. Глобальні трансформації та роль інтегрованих еколого-економічних моделей у межах діяльності Римського клубу висвітлено у працях A. Peccei [10], A. King та B. Schneider [8], а також M. W. Hofkes [7]. Питання гармонізації міжнародного регулювання нефінансової звітності перебувають у центрі уваги H. Afolabi, R. Ram та G. Rimmel [1].

Генезис та історичну ретроспективу формування парадигми сталого розвитку ґрунтовно досліджено у працях вітчизняних учених: В. Яновської, О. Парфентьєвої [22], І. Горобінської, Д. Бойка [15], Д. Бутенка, К. Тимошенко [14], а також А. Сабовчика та А. Поповича [20].

Проблематика імплементації європейських стандартів звітності (ESRS) та адаптації нормативно-правового поля відповідно до вимог Директиви CSRD висвітлена у дослідженнях К. Безверхого [12], Г. Москалюк [18] та Д. Селецької [21].

Екологічні аспекти безпечного розвитку та економічні важелі сталого землекористування в умовах глобалізації стали об'єктом наукового пошуку О. Артюх-Пасюти [11], В. Приходька [19] та О. Лазаревої [16]. Питання формування стратегій розвитку підприємств в умовах невизначеності та волатильності ринків висвітлено у роботі О. Мануйлова [17].

Попри значний масив наукових напрацювань, стрімке оновлення нормативної бази ЄС у 2023–2024 роках та майбутнє запровадження обов'язкової верифікації звітності у 2026 році зумовлюють необхідність подаль-

шого теоретичного обґрунтування трансформації обліково-аудиторської архітектури підприємств.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значну кількість напрацювань щодо загальних принципів сталого розвитку, залишається недостатньо дослідженим механізм практичної конвергенції історичного генезису звітності з новітніми вимогами верифікації за стандартом ISSA 5000. Зокрема, у вітчизняній науковій думці потребує глибшого аналізу питання того, як еволюція нефінансових запитів суспільства трансформувалася у конкретні метрики екологічних стандартів ESRS E1–E5. Відсутність цілісного науково-методичного підходу до переходу від «обмеженої впевненості» до «обґрунтованої впевненості» у звітності створює ризики грінвошингу та знижує інвестиційну привабливість українських підприємств, що й визначає необхідність даного дослідження.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є теоретичне обґрунтування генезису концепції сталого розвитку та розробка науково-методичних засад трансформації нефінансової звітності в умовах глобальної стандартизації (ESRS) для забезпечення прозорості, інвестиційної привабливості та ефективного аудиту діяльності підприємств.

Відповідно до поставленої мети необхідно: систематизувати історичні передумови та етапи формування концепції сталого розвитку, щоб виявити закономірності трансформації нефінансових запитів суспільства до бізнесу; обґрунтувати значення принципів сталого розвитку для модернізації моделей корпоративного управління, що дозволить інтегрувати ESG-показники в систему прийняття стратегічних рішень; визначити характер впливу парадигми сталого розвитку на трансформацію бізнес-моделей підприємств, з метою адаптації їх стратегічного планування до вимог низьковуглецевої економіки; сформулювати роль нефінансової звітності як ключового інструменту підзвітності та верифікації діяльності підприємств, що забезпечує прозорість реалізації принципів сталого розвитку перед стейкхолдерами.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасний етап глобальних соціально-економічних трансформацій характеризується системною інтеграцією принципів сталого розвитку в архітектуру корпоративного управління та стратегічного планування. Провідні міжнародні інституції та національні

регулятори дедалі більше акцентують увагу на забезпеченні довгострокової стійкості економічних систем, що зумовлює фундаментальну зміну ролі суб'єктів господарювання. У цих умовах підприємства трансформуються з відокремлених економічних одиниць, орієнтованих виключно на максимізацію прибутку, у ключових стейкхолдерів соціально-екологічного прогресу.

Імплементація принципів сталого розвитку зумовлює парадигмальний зсув у системі корпоративного менеджменту, вимагаючи інкорпорації етико-екологічних імперативів у стратегічне управління. Глобальна турбулентність та суспільний запит на прозорість формують потребу в інтегрованих системах управління, де інноваційна активність та сталість функціонування перебувають у детермінованому взаємозв'язку.

Ключовим викликом при розбудові такої архітектури є реалізація концепції міжгенераційної справедливості – задоволення потреб поточного періоду без екстерналізації витрат на майбутні покоління. Це вимагає досягнення динамічної рівноваги між економічною рентабельністю підприємства, соціальним інклюзивом та екологічною імперативністю.

Семантична амбівалентність терміну «потреби», закладена ще Комісією Брунтланд, у сучасних умовах трансформувалася в проблему інформаційної асиметрії та «грінвошингу» в нефінансовій звітності. Відсутність жорстких дефініцій створює простір для маніпулювання якісними характеристиками даних, що детермінує необхідність розробки прецизійних критеріїв верифікації та запевнення нефінансової інформації (зокрема на базі стандарту ISSA 5000).

Сталий розвиток слід розглядати не як статичну дефініцію, а як відкриту концептуальну систему, що постійно еволюціонує під впливом глобальних викликів. Динаміка теоретичного простору сталого розвитку зміщує акценти з побудови універсальних теорем до аналізу процедурних механізмів наповнення поняття «сталість» конкретним змістом. Відтак, науковий пошук фокусується не на нормативній канонізації терміну, а на ідентифікації міждисциплінарних підходів до оцінювання та переосмислення практик сталого розвитку в обліково-аудиторській архітектурі.

Згідно з визначенням сформульованим Комісією Брунтланд, сталий розвиток трактується як потенціал людства надати розвитку стабільного й довгострокового характеру за якого, процес розвитку зможе забезпечувати

задоволення потреб сучасного покоління без підризу можливостей майбутніх поколінь реалізовувати власні життєві потреби [16]. Таке визначення передбачає впровадження певних обмежень у сфері використання природних ресурсів, але ці обмеження не мають абсолютного чи навіть відносного цифрового характеру, будучи зазначеними як просто відносними залежно від поточного рівня технологічного розвитку, специфікою соціальної організації суспільства а також спроможністю біосфери нейтралізувати або компенсувати наслідки антропогенного фактору. Це визначення також напряму враховує факт можливого вдосконалення технологічних можливостей та механізмів соціальної організації та їх цілеспрямованої регуляції, що в свою чергу відкриває перспективи переходу до нової фази економічного зростання, сумісної з екологічними та соціальними обмеженнями.

Дефінітивна криза концепції сталого розвитку не була нівельована навіть після її офіційної інституціоналізації на Саміті Землі в Ріо-де-Жанейро (1992). Попри базове визначення сталості як моделі міжгенераційної справедливості, Декларація з навколишнього середовища та розвитку суттєво розширила змістовне наповнення концепції через систему фундаментальних принципів.

Особливе науково-практичне значення для облікової парадигми має закладений у Декларації Ріо принцип інтерналізації екологічних витрат. Він формує теоретичний базис для трансформації структури витрат суб'єктів господарювання, детермінуючи необхідність визнання екологічних зобов'язань та формування специфічних резервів. Це дозволяє перевести екологічні наслідки діяльності з розряду зовнішніх екстерналій у площину внутрішніх облікових об'єктів, що безпосередньо впливають на фінансовий результат.

Попри зазначену деталізацію, сучасна інтерпретація сталого розвитку зберігає високий рівень концептуальної лабільності. Це залишає відкритим дискурс щодо механізмів практичної конвергенції глобальних екологічних імперативів та локальних економічних інтересів підприємств у системі нефінансової звітності. Відсутність чітких орієнтирів щодо того, чиї саме потреби мають пріоритет у процесі розвитку, яким чином слід проводити межу між об'єктивно необхідними потребами та бажаннями соціуму, а також у яких часових, просторових, інституційних і часових межах має реалізовуватися розвиток (рис. 1).

Рис. 1. Еволюція концепції сталого розвитку

Джерело: сформовано автором [1-10]

Багатозначність інтерпретацій категорії «сталий розвиток» безпосередньо експонується на практичну площину, детермінуючи фрагментарність стратегій її реалізації та створюючи загрозу нормативній цілісності концепції. За зовнішньою консенсуальністю формувань приховані фундаментальні соціально-економічні та геополітичні суперечності, що стосуються перерозподілу ресурсного потенціалу, владних прерогатив та диференціації відповідальності між глобальними, національними й локальними акторами.

Інституційне оформлення парадигми сталого розвитку відбулося наприкінці ХХ століття в межах діяльності Організації Об'єднаних Націй. Ключовим етапом стала

довідь Всесвітньої комісії з навколишнього середовища та розвитку (Комісія Брунтланд) 1987 року – «Наше спільне майбутнє». Саме цей документ трансформував ідею сталості у програмний орієнтир світового співтовариства, заклавши концептуальні основи міжнародного екологічного дискурсу.

Наступною віхою інституціоналізації стала Конференція ООН 1992 року в Ріо-де-Жанейро (Саміт Землі), де було офіційно проголошено нову архітектуру світової цивілізації. Вона базується на імперативі синергії економічного прогресу, соціальної інклюзії та екологічної безпеки.

Згідно з дефініцією Комісії Брунтланд, сталий розвиток трактується як модель, що

забезпечує задоволення потреб сучасного покоління без підризу можливостей майбутніх генерацій [19]. Концепція передбачає систему гнучких обмежень у ресурсоспоживанні, параметри яких детермінуються рівнем технологічного розвитку, специфікою соціальної організації та регенеративною спроможністю біосфери щодо нейтралізації антропогенного тиску. Такий підхід відкриває перспективи переходу до нової фази економічного зростання, сумісного з екологічними та соціальними імперативами

Зазначена інтерференція базується на принципі детермінованого зворотного зв'язку, що концептуально корелює з четвертим законом екології Б. Коммонера: «ніщо не дається дарма». Будь-яка екзогенна інтервенція у біосферу неминуче ініціює ланцюгову реакцію наслідків, що об'єктивує необхідність їх вартісного вимірювання та відображення в системі нефінансової звітності як ключового інструменту стратегічного ризик-менеджменту [11].

Декларовані на Саміті в Ріо-де-Жанейро імперативи сталого розвитку стали методологічним базисом для трансформації корпоративних стратегій та інструментарію звітування. Інкorporація принципів сталості в управлінські цикли дозволила підприємствам автономно детермінувати пріоритети розвитку та формувати адаптивні механізми взаємодії зі стейкхолдерами. Зазначені практики рекурсивно інтегрувалися в існуючі моделі корпоративної соціальної відповідальності (КСВ), розширюючи їх екологічними та соціально-економічними медіаторами.

Ключовим етапом інституціоналізації нефінансового звітування став запуск у 1997 році Глобальної ініціативи зі звітності (GRI). Діяльність GRI забезпечила перехід від фрагментарних звітів до стандартизованих форм розкриття інформації через послідовну еволюцію керівних настанов. Генезис методології GRI представлений низкою ітерацій: від пілотної версії G1 (2000 р.) до фундаментальних оновлень G2 (2002 р.) та G3 (2006 р.). Подальша оптимізація стандартів у редакції G3.1 (2011 р.) та випуск покоління G4 (2013 р.) закріпили перехід до принципу суттєвості, що дозволило уніфікувати підходи до оцінки ESG-перформансу підприємств на глобальному рівні [21].

Фундаментальним етапом у формуванні сучасної парадигми сталого розвитку стало ухвалення у 2015 році Порядку денного до 2030 року, що закріпив 17 Цілей сталого розвитку (ЦСР). Цей глобальний план дій транс-

формував теоретичні принципи у конкретну систему стратегічних орієнтирів, спрямованих на синергію економічної інтенсифікації, соціальної інклюзивності та екологічної регенерації.

Визначальним кроком у переході від декларативного до регуляторного етапу став 2023 рік, позначений набуттям чинності Директиви 2022/2464 (CSRD). Набуття чинності CSRD ознаменувало радикальну зміну концептуального підходу до нефінансового звітування: від формалізованої моделі нормативної відповідності (комплаєнс-моделі) до парадигми стратегічної прозорості [5].

Впровадження CSRD зумовило структурну перебудову обліково-аналітичних систем підприємств. Суб'єкти господарювання постали перед необхідністю системної агрегації та верифікації ESG-даних, інтегруючи показники впливу на довкілля та соціальну сферу безпосередньо в архітектуру корпоративного управління. Такий підхід забезпечує не лише інформативність звітності, а й її прогностичну цінність для оцінки довгострокової життєздатності бізнес-моделей у мінливому глобальному середовищі [5].

Сучасна трансформація корпоративного управління характеризується інтерналізацією соціально-екологічних чинників у загальну стратегію розвитку підприємств. Ескалація вимог з боку інвесторської спільноти та посилення регуляторного тиску з 2023 року зумовили перехід від добровільних ініціатив до жорстко регламентованої підзвітності. Хоча соціальний капітал та екологічний перформанс не завжди мають миттєву фінансову еквівалентність, вони є визначальними медіаторами ділової репутації та довгострокової вартості бізнесу.

Генезис нефінансової звітності демонструє послідовне розширення її об'єктного складу: 1970-ті рр.: поява «соціальних балансів», зосереджених на персоналі та податковому перерозподілі; 1980-ті рр.: виокремлення самостійного екологічного звітування як реакції на глобальні техногенні катастрофи; 1990-ті рр.: конвергенція соціальних та екологічних аспектів у межах концепції КСВ; 2000-ні рр.: формування комплексних звітів зі сталого розвитку на базі тріади економічних, екологічних та соціальних індикаторів.

У сучасній архітектурі обліку нефінансова звітність постає як інтегрована система ретроспективних та прогностичних даних щодо стратегічних цілей підприємства. Відбулася кардинальна зміна профілю користува-

чів: інформація про ESG-ризик трансформувалася з об'єкта уваги громадських інституцій у критично важливий елемент фінансового аналізу для акціонерів та кредиторів.

Методологічна роздробленість та відсутність уніфікованої термінології («CSR-звіт», «звіт зі сталості», «нефінансова звітність») були нівельовані з ухваленням Директиви CSRD. Ключовим інструментом її реалізації стала система Європейських стандартів звітності зі сталого розвитку (ESRS), затверджена у липні 2023 року. Запровадження ESRS забезпечило жорстку стандартизацію та верифікованість показників, перетворивши нефінансові дані на повноцінний об'єкт зовнішнього аудиту та порівняльного аналізу на глобальних ринках капіталу.

Бондар М.І. та Цятковська О.В. відзначають, що ключові положення Директиви CSRD спрямовані на масштабну трансформацію нефінансової звітності шляхом розширення кола суб'єктів звітування, уніфікації стандартів та впровадження специфічних індикаторів сталого розвитку. Особливу увагу приділено інституціоналізації незалежного аудиту та посиленню ролі стейкхолдерів у межах глобальних кліматичних ініціатив. Регламент охоплює широке коло респондентів, включаючи малий та середній бізнес, за умови відповідності їхніх масштабів діяльності встановленим критеріям доходності та чисельності персоналу [13].

Впровадження стандартів ESRS зумовлює структурну перебудову обліково-аналітичних систем підприємств. Для України імплементація цих нормативів є не лише формальним виконанням вимог щодо євроінтеграції, а й стратегічним інструментом залучення капіталу в межах програм "зеленого" відновлення (Green Recovery). Верифікована нефінансова звітність стає обов'язковим критерієм для отримання міжнародних інвестицій та грантів, спрямованих на повоєнну відбудову національної економіки на засадах сталості.

Загальний набір ESRS включає дванадцять стандартів, що охоплюють екологічні, соціальні та управлінські аспекти діяльності підприємств і поділяються на загальні та тематичні. Базовим елементом цієї системи виступає стандарт ESRS 1 «Загальні вимоги», який визначає основні концепції, принципи та методологічні підходи, що повинні застосовуватися під час підготовки звітів зі сталого розвитку відповідно до вимог CSR, згідно з яким підприємства мають розкривати всю суттєву інформацію яка зазвичай охоплює вплив їх діяльності, пов'язані ризики та потенційні

можливості у сфері сталого розвитку, оцінка якої здійснюється безпосередньо самим підприємством щодо більшості вимог до розкриття даних [12].

Фундаментальне місце в ієрархії стандартів посідає ESRS 2 «Загальне розкриття інформації», який детермінує методологічний базис підготовки звітності. Стандарт вимагає розкриття архітектури управління ризиками та можливостями крізь призму еколого-соціального впливу. Ключовим методологічним інструментом виступає процедура оцінювання подвійної суттєвості (double materiality), що дозволяє ідентифікувати ESG-фактори, які мають як зовнішній вплив на довкілля та суспільство, так і безпосередню кореляцію з фінансовим станом підприємства.

Тематичний блок екологічних стандартів (ESRS E1–E5) формує прецизійну систему метрик для моніторингу техногенного впливу на біосферу:

- ESRS E1 (Кліматичні зміни): фокусується на квантифікації емісії парникових газів (Scope 1, 2, 3) та стратегіях декарбонізації в межах кліматичної адаптації.

- ESRS E2 (Забруднення): регламентує облік викидів полютантів у всі природні середовища та ефективність заходів з їх мінімізації.

- ESRS E3 (Водні та морські ресурси): об'єктивує дані про інтенсивність водоспоживання, рівень рециркуляції та ризики водної дефіцитності.

- ESRS E4 (Біорізноманіття та екосистеми): передбачає оцінювання імпаكتу діяльності на природні ареали та результативність регенеративних заходів.

- ESRS E5 (Використання ресурсів і циркулярна економіка): деталізує показники матеріаломісткості, управління відходами та рівень інтеграції принципів повторного використання в операційні цикли.

Інтегроване застосування цих стандартів перетворює екологічну політику з декларативного документа на верифіковану частину фінансово-інвестиційного профілю підприємства, забезпечуючи високу порівнянність нефінансових даних на внутрішньому та зовнішньому ринках.

У сучасних економічних умовах підготовка нефінансової звітності переважно здійснюється великими публічними компаніями, а також державними та приватними підприємствами, діяльність яких має значний економічний, соціальний або екологічний вплив. Водночас спостерігається тенденція до поступового розширення кола суб'єктів, що

розкривають інформацію у сфері сталого розвитку: дедалі активніше до цього процесу долучаються фінансові установи, інвестиційні фонди, банки та інші фінансові посередники. Значною мірою така динаміка обумовлена змінами у регуляторному середовищі, зокрема впровадженням Директива ЄС про нефінансову інформацію, яка встановила обов'язкові вимоги щодо розкриття нефінансових показників для великих підприємств та організацій, що становлять суспільний інтерес [18].

Сучасна трансформація нефінансової звітності перетворює її з комунікаційного інструменту на базис стратегічного моніторингу та управління ризиками. Систематизація ESG-показників дозволяє підприємствам ідентифікувати латентні загрози, пов'язані з кліматичною волатильністю, ресурсними обмеженнями та політичною нестабільністю в ланцюгах постачань. Для зовнішніх стейкхолдерів верифікована звітність виступає гарантом інвестиційного комплаєнсу, тоді як для менеджменту вона стає інструментом оптимізації бізнес-моделей та адаптації до вимог низьковуглецевої економіки.

Визначальним етапом розвитку підзвітності у 2026 році є обов'язкова незалежна верифікація даних, закріплена Директивою CSRD для протидії явищу «грінвошингу». Методологічним фундаментом цього процесу постає Міжнародний стандарт підтвердження звітності зі сталого розвитку 5000 (ISSA 5000). На відміну від класичного фінансового аудиту, верифікація за ISSA 5000 фокусується на оцінці систем внутрішнього контролю над нефінансовими потоками даних, перевірці дотримання принципу «подвійної суттєвості» та застосуванні професійного скептицизму до якісних прогнозів декарбонізації.

Практична апробація принципів ISSA 5000 провідними глобальними корпораціями підтверджує перехід до моделі «обґрунтованої впевненості» (reasonable assurance),

що фактично прирівнює юридичний статус нефінансового звіту до фінансового балансу. Конвергенція облікових систем вимагає від фахівців володіння інструментами інтегрованого аналізу, де верифіковані ESG-дані стають фундаментальним індикатором надійності, репутаційного капіталу та стратегічної стійкості підприємства в умовах глобальної економічної трансформації.

Висновки. У результаті проведеного дослідження теоретичних та науково-методичних засад трансформації нефінансової звітності в умовах глобальної стандартизації систематизовано генезис концепції, що підтверджує перехід від декларативних ініціатив до жорсткого регулювання нефінансової звітності. Обґрунтовано принцип інтерналізації екологічних витрат, що перетворює екстерналії на об'єкти обліку та ризик-менеджменту. Доведено парадигмальний зсув у менеджменті: впровадження Директиви CSRD трансформуватиме бізнес-моделі через обов'язкову «стратегічну прозорість» та інтеграцію ESG-показників у систему прийняття рішень.

Визначено роль стандартів ESRS та принципу подвійної суттєвості як інструментів нівелювання грінвошингу. Для України це є критичною умовою залучення інвестицій у межах програм «зеленого» відновлення (Green Recovery). Обґрунтовано значення стандарту ISSA 5000 (з 2026 р.), що запроваджує модель «обґрунтованої впевненості». Це юридично прирівнює нефінансову звітність до фінансової, вимагаючи модернізації аудиторського інструментарію для захисту національної економічної безпеки.

Перспективи подальших досліджень зосереджені на розробці методики інтеграції екологічних рахунків у план рахунків підприємств, адаптації метрик декарбонізації для промисловості та цифровій трансформації ESG-даних для спрощення їх зовнішнього аудиту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Afolabi H., Ram R., & Rimmel G. (2022). Harmonization of Sustainability Reporting Regulation: Analysis of a Contested Arena. *Sustainability*, 14(9), 5517. DOI: <https://doi.org/10.3390/su14095517>
2. Asheim Geir B., 1994. "Sustainability : ethical foundations and economic properties," Policy Research Working Paper Series 1302, The World Bank.
3. Asheim, G. B. (1996). Green National Accounting: Why and How? *Environment and Development Economics*, 1(1), 31–48.
4. Brundtland, G.H. (1987) Our Common Future: Report of the World Commission on Environment and Development. Geneva, UN-Dokument A/42/427. <http://www.un-documents.net/ocf-ov.htm>
5. Directive (EU) 2022/2464 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2022 amending Regulation (EU) No 537/2014, Directive 2004/109/EC, Directive 2006/43/EC and Directive 2013/34/EU, as regards

- corporate sustainability reporting. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32022L2464>.
6. Directive 2013/34/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on the annual financial statements, consolidated financial statements and related reports of certain types of undertakings, amending Directive 2006/43/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directives 78/660/EEC and 83/349/EEC. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32013L0034>
7. Hofkes, M. W. (1996). *Modelling Sustainable Development: An Economy-Ecology Integrated Model*. *Economic Modelling*, 13(3), 333–353.
8. King, A., & Schneider, B. (1991). *The First Global Revolution: A Report by the Council of the Club of Rome*. Orient Longman.
9. Mitra, T. (2003). *Intertemporal Equity and Efficient Allocation of Resources*. In: *Handbook of Environmental Economics*. Elsevier, Vol. 1, 207–259.
10. Peccei, A. (1977). *The Human Quality*. Oxford: Pergamon Press.
11. Артюх-Пасюта О., Мілька А. Теоретичні аспекти визначення екологічної безпеки підприємства. *Економіка та суспільство*. №25 (2021). URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/260>
12. Безверхий К.В. Імплементція європейських стандартів звітності про сталий розвиток. *Foreign trade: economics, finance, law*. № 133.2 (2024): 134-150. URL: <https://journals.knute.edu.ua/foreign-trade/issue/view/195>
13. Бондар М. І., Цятковська О. В. Нефінансова звітність в управлінні державними установами. *Економіка та суспільство*. 2024. № 69. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-69-115>. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5234>.
14. Бутенко Д. С., Тимошенко К.В. Історична ретроспектива концепції сталого розвитку. *Ефективна економіка: електронне наукове фахове видання*. 2025. № 9. URL: <https://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/37321>
15. Горобінська І.В., Бойко Д.В. Еволюція поняття «сталий розвиток». *The XIII International Scientific and Practical Conference «Innovations in modern education: European and global context», November 25-27, 2024, Krakow, Poland*. 333 p. URL: <https://eu-conf.com/en/events/innovations-in-modern-education-european-and-global-context/>
16. Лазарева О. В., Мась А. Ю. Економічні аспекти сталого розвитку землекористування. *Вплив кліматичних змін на просторовий розвиток територій Землі*. (2021): 221. URL: <https://www.ksau.kherson.ua/konferenc/6306-2021-04-19-1k.html>
17. Мануйлов О.В. Формування стратегії сталого розвитку підприємств у умовах невизначеності. *Український журнал прикладної економіки та техніки* 9.2 (2024): 60-64. URL: <https://ujae.org.ua/formuvannya-strategiyi-stalogo-rozvytku-pidpryemstv-v-umovah-nevyznachenosti/>
18. Москалюк, Г. О., Нікітенко К. С. Зміна ролі звіту про управління з прийняттям стандартів звітування зі сталого розвитку (ESRS). *НАУКОВИЙ ВІСНИК Одеського національного економічного університету* (2024): 22-29. (2024): 22. URL: <http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2024/316-317/>
19. Приходько В.П., Бочкай А. А. Екологічні проблеми в контексті прискореної економічної глобалізації та безпечного розвитку. *Науковий вісник УжНУ Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. Випуск 49 (2023). URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/items/bf6145c7-99fc-4ce6-b513-917bd14433e4>
20. Сабовчик, А., Попович А. Визначення поняття та цілі сталого розвитку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право* 5.86 (2024): 415-422. URL: <https://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/issue/view/18877>
21. Селецька Д.О. Нормативне регулювання формування звітності зі сталого розвитку. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. № 2 (58) (2024): 58-66. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ptmbo_2024_2_10
22. Яновська В., Парфентьева О. Історичний аналіз формування концептуальних засад сталого розвитку. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic sciences*. № 312.6 (2) (2022): 231-238. URL: <https://heralds.khmnu.edu.ua/index.php/heralds/issue/view/15>

REFERENCES:

1. Afolabi H., Ram R., & Rimmel G. (2022). Harmonization of Sustainability Reporting Regulation: Analysis of a Contested Arena. *Sustainability*, 14(9), 5517. DOI: <https://doi.org/10.3390/su14095517>
2. Asheim Geir B., 1994. "Sustainability : ethical foundations and economic properties," Policy Research Working Paper Series 1302, The World Bank.
3. Asheim, G. B. (1996). Green National Accounting: Why and How? *Environment and Development Economics*, 1(1), 31–48.
4. Brundtland, G.H. (1987) Our Common Future: Report of the World Commission on Environment and Development. Geneva, UN-Dokument A/42/427. <http://www.un-documents.net/ocf-ov.htm>

5. Directive (EU) 2022/2464 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2022 amending Regulation (EU) No 537/2014, Directive 2004/109/EC, Directive 2006/43/EC and Directive 2013/34/EU, as regards corporate sustainability reporting. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32022L2464>.
6. Directive 2013/34/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on the annual financial statements, consolidated financial statements and related reports of certain types of undertakings, amending Directive 2006/43/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directives 78/660/EEC and 83/349/EEC. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32013L0034>
7. Hofkes, M. W. (1996). *Modelling Sustainable Development: An Economy-Ecology Integrated Model*. *Economic Modelling*, 13(3), 333–353.
8. King, A., & Schneider, B. (1991). *The First Global Revolution: A Report by the Council of the Club of Rome*. Orient Longman.
9. Mitra, T. (2003). *Intertemporal Equity and Efficient Allocation of Resources*. In: *Handbook of Environmental Economics*. Elsevier, Vol. 1, 207–259.
10. Peccei, A. (1977). *The Human Quality*. Oxford: Pergamon Press.
11. Artyux-Pasyuta O. & Milka A. (2021) Teoretychni aspekty vyznachennya ekologichnoyi bezpeky pidpryyemstva [Theoretical aspects of determining the environmental safety of the enterprise]. *Ekonomika ta suspil'stvo*, № 25. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/260> [in Ukrainian].
12. Bezverxy`j K. (2024) Implementaciya yevropejs`ky`x standartiv zvitnosti pro stalyy` rozvy`tok [Implementation of European sustainability reporting standards]. *Zovnishnya torgivlya: ekonomika, finansy`, pravo*. Ser.: *Ekonomichni nauky`*. № 2. P. 134–150. URL: [https://doi.org/10.31617/3.2024\(133\)08](https://doi.org/10.31617/3.2024(133)08). [in Ukraine].
13. Bondar M. I. & Tsiatkovska O. V. (2024) Nefinansova zvitnist v upravlinni derzhavnymy ustanovamy [Non-financial reporting in the management of state institutions]. *Ekonomika ta suspil'stvo*, № 69. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-69-115> [in Ukrainian].
14. Butenko D. S. & Tymoshenko K. V. (2025) Istorychna retrospektyva koncepciyi stalogo rozvytku [Historical retrospective of the concept of sustainable development]. *Efekty`vna ekonomika*, № 9. URL: <https://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/37321> [in Ukrainian].
15. Gorobinska I. V. & Bojko D. V. (2024) Evolyuciya ponyattya «stalyy` rozvy`tok» [Evolution of the concept of "sustainable development"]. *Innovations in modern education: European and global context*, Krakow, Poland, 333 p. [in Ukrainian].
16. Lazaryeva O. V. & Mas A. Yu. (2021) Ekonomichni aspekty stalogo rozvytku zemlekorystuvannya [Economic aspects of sustainable development of land use]. *Vplyv klimatychnyx zmin na prostorovyj rozvytok terytorij Zemli*, P. 221. [in Ukrainian].
17. Manujlov O. V. (2024) Formuvannya strategiyi stalogo rozvytku pidpryyemstv v umovax nevyznachenosti [Formation of the strategy of sustainable development of enterprises in conditions of uncertainty]. *Ukray`n'skyj zhurnal prykladnoyi ekonomiky ta tekhniky*, 9.2, P. 60-64. [in Ukrainian].
18. Moskalyuk G. O. & Nikitenko K. S. (2024) Zmina roli zvitnu pro upravlinnya z pryjnyattam standartiv zvituvannya zi stalogo rozvytku (ESRS) [Changing the role of the management report with the adoption of sustainability reporting standards (ESRS)]. *Naukovyj visnyk Odeskogo nacionalnogo ekonomichnogo universy`tetu*, P. 22-29. [in Ukrainian].
19. Pryxodko V. P. & Bochkaj A. A. (2023) Ekologichni problemy v konteksti pryskorenoyi ekonomichnoyi globalizaciyi ta bezpechnogo rozvytku [Environmental problems in the context of accelerated economic globalization and safe development]. **Naukovyj visnyk UzhNU. Seriya: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove gospodarstvo**, Vy`p. 49. [in Ukrainian].
20. Sabovchuk A. & Popovych A. (2024) Vyznachennya ponyattya ta cili stalogo rozvytku [Definition of the concept and goals of sustainable development]. *Naukovyj visnyk Uzhgorodskogo nacionalnogo universy`tetu. Seriya: Pravo*, 5.86, P. 415-422. [in Ukrainian].
21. Selezka D. O. (2024) Normatyvne reguluvannya formuvannya zvitnosti zi stalogo rozvytku [Regulatory regulation of the formation of sustainability reporting]. *Problemy teorii ta metodologiyi buxgalters`kogo obliku, kontrolyu i analizu*, № 2 (58), P. 58-66. [in Ukrainian].
22. Yanovska V. & Parfentyeva O. (2022) Istorychnyj analiz formuvannya konceptualnyx zasad stalogo rozvy`tku [Historical analysis of the formation of conceptual foundations of sustainable development]. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic sciences*, № 312.6 (2), P. 231-238. [in Ukrainian].

Дата надходження статті: 10.04.2026

Дата прийняття статті: 30.04.2026

Дата публікації статті: 06.05.2026